

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Dolenjci, kaj naj bodo vaši sinovi?

Pri starih Egipčanih so bili stanovi ostro ločeni. Stan s stanom se ni mogel pomešati, moral je sin biti in ostati do smrti, kar je oče bil. Sin kmetov je moral postati kmet in sin rokodelcev pa rokodelc. Tako je tudi še dandanašnji v Indiji. Zakaj pa to pripovedujemo svojim čitateljem z Dolenjskega? Zato, ker je nekaj enakega tudi na Dolenjskem. Tukaj opazujemo, da se ljudje držé skoro le enega stanú, namreč kmetskega. Ali je to prav? Večjidel je prav; kajti lepa Dolenjska je stvarjena za pridnega kmeta; vsaj je vsaka gruda te tople krajine rodovitna, če se jo le malo obdeluje in glešta. Ta krasna tretjina Kranjske dežele bo tudi v bodoče še živila s edan je njene prebivalce, ako bodo pridni, pošteni in varčni. Število ljudi se pa po celem svetu množi, in tudi Dolenjska bo čez kacic 50 let štela precej več ljudi, kakor jih ima zdaj; in ker že zdaj zemlja težko vse preredi, treba bode tudi Dolenjcem premišljevat, kako si bodo začeli druge stanove izbirati. Marsikateri vaših sinov bode imel le majhen košček zemlje, ki ga nikakor ne bo mogel rediti. Njemu bode treba učiti se še kakega rokodelstva. In glejte, rokodelcev je na Dolenjskem veliko premalo. Po vsem Kranjskem je nad 2800 rokodelcev, ki plačujejo pri priliki 9000 gld. davka. Na Dolenjsko bi moralo priti skoro 1000 rokodelcev; v Črnomaljskem okraji jih je samo kacic 100, v Novomeškem kacic 160, v Litijskem niti 100, v Krškem kacic 120 in Kočevskem okraji, ki pa se k pravi Dolenjski strani ne more prištevati, dobro 200, skupaj toraj niti 700 rokodelcev. Da še bolj dokažemo, da je na Dolenjskem najmanj rokodelcev, povemo, da je Trebanski sodnijski okraj imel leta 1875. le dvanaest rokodelcev in Zatiški sodnijski okraj samo 19, Radeški samo 22 (vse te številke veljajo za l. 1875., pa od takrat se razmere menda niso dosti zboljšale). Ker je rokodelstvo še zmiraj dober košček kruha, če tudi vsled fabrik veliko slabši kakor nekaj, ker bodo obrtnijske postave zavedne rokodelce varovale, zato svetujemo dolenjskim kmetom, da dajo svoje bistrejše sinove rokodelstva učiti. Take dečke naj

posebno marljivo v domačo šolo pošiljajo. V nauk naj jih pa dajo po dobro dovršeni ljudski šoli k takim mojstrom, kjer se bodo rokodelstva dobro izučili in v božjem strahu izredili. Ako je staršem mogoče, naj pošljejo take svoje sinove v mesta, kjer so tudi nedeljske šole za rokodelske fante. Taka šola je na primer v Ljubljani združena z realko in v Novem mestu združena z gimnazijo.

Če imajo pa starši posebno prebrisanega dečka, ki se rad uči, naj ga dajo še v višje šole. Dolenjci imajo nekaj višjih šol, katere so nalašč za nje ustanovljene, katere so pa ravno od Dolenjcev veliko preslabo obiskovane. Te šole so: 1. Vinorejska in sadjerejska šola na Slapu pri Vipavi; ki se bode, ako gre po sreči kmalu na Dolenjsko predstavila. 2. Gimnazij v Novem mestu in 3. meščanska šola s kmetijskim značajem v Krškem. V teh treh šolah, ki okraj Krški, deželo Kranjsko in cesarstvo Avstrijsko, veliko stanejo, ni čez 120 rojenih Dolenjcev. Slapska šola komaj štipendije odda, Novomeška latinska šola ima le kacic 100 Dolenjcev in v Krško meščansko šolo, katero je blagi dobrotnik največ za Dolenjce ustanoviti pomagal, hodi skoraj več in to pridnih Štajercev, kakor Kranjcev. Kaj je temu vzrok? Največ malomarnost Dolenjskih kmetov, ker ne privoščijo svojim sinovom, da bi se izšolali in kakošni „gospodje“ postali; vsaj se tega menda ne bojijo, da bi kot gospodje službe ne dobili. Izobraženih Slovencev ne bo še tako hitro preveč, posebno duhovnikov ne.

Na revščino se Dolenjci ne morejo in ne smejo izgovarjati; vsaj so Notranjci, slovenski Štajerci tudi revni, pa vendar svoje otroke več v višje šole pošiljajo. Poznam faro na Štajerskem, ki je okolo 50 duhovnikov izredila, nasprotno pa poznam na Dolenjskem enako veliko župnijo, ki ima menda samo enega ali celó nobenega. Vsaj stroški za pridnega šolarja v mestu niso veliki. Knjige dobi izvrsten šolar ali vsaj večkrat brezplačno, šolnina se pridnemu revežu tudi spregleda, večkrat dobi tudi štipendij. Ako mu pa hrano plačevati ne moreš, lahko jo od doma pošiljaš. Saj moraš fanta, če ga imaš doma, kjer ti po zimi le lenobo pase, tudi rediti in oblačiti. Dosta

lepše obleke pa tudi v mestu ne potrebuje. Mladina se mora itak na skromnost privaditi, ako hočemo, da postane kaj iz nje. — Toliko za danes v prevdarek, morebiti še kdaj kaj o tem.

Vse prav, ali drugi imajo več podpore kakor Dolenjci; tako n. pr. čitali smo, kateri dijaki so letos vnovič sprejeti bili v ljubljansko Alojzijevišče, toda med njimi nismo ni enega Dolenjca našli. Vredništvo.

Za poduk vsem Dolenjcem.

(Konec.)

Ciceron, slavni rimski govornik, v enem svojih govorov naravnost pravi, da je poljedelstvo najpoštenjši vir pridobiti si kaj. „Med vsemi opravili, s katerimi se kaj pridobiti dá, ni nobenega boljšega, za mislečega človeka vrednejšega, kakor je poljedelstvo.“

Na Kitajskem cesar sam nekoliko orje, da s tem počasti poljedelstvo, — še velik praznik imajo takrat.

Cesar Jožef II. je, ko je popotoval po Moravskem l. 1769., videl kmeta orati, ustavil ga je in prosil, naj mu dovoli, da z njegovimi konjiči eno brazdo vreže. Ali ni s tem počastil kmetijskega stanu? Upati moramo, da bo tudi naš blagi sedanji slavni vladar Franc Jožef I. vslišal opravičene prošnje ljudi, ako jih bodo poslali pred Njegovo Veličanstvo, da naj se to in to stori za vprosneh ubozega, opešanega kmeta.

Trkati in zopet trkati je treba, potem se bode že kaj dalo, če iz dobre volje ne, vsaj zavoljo nadležnosti. Tega nas uči evangelijski prijatelj. Dobro bi bilo o gotovih prilikah razgovarjati se o raznih predmetih kmetijstva, vsaj to bi ne bilo težko, zelo pa koristno, to bi bila nekaka dobra šola za ljudi, ali pa naj bi se kaki oddelki dobre, za kmeta spisane knjige brali in šlo bi zmeraj na boljše, ljudje bi tudi prilike ne imeli, pohajkovati ob nedeljah in praznikih in druzega časa tratiti, s čem? si sami lahko mislimo.

„Primito se zemlje, če ne se bode ona vas prijela“; pomagajte si sami, na druge se ni zanašati. Dolenjci že dolgo let na železnico čakajo, in kako dolgo bodo še, kdo vé? Naj bi bili, ko se je prvokrat merila, sadjereje se lotili, kake lepe vrte bi že zdaj lahko imeli; vsaj zdaj tega ne zamudite, morda bo še lahko debelo zrastle do časa, ko se bode gradila.

Koliko si dajo ljudje z rožami opraviti, ki so le za oko in nos, sadje je za oboje in kar je posebno važno — še za želodec, ta lenoba in zopet lenoba mnogih reči poželi, še jabelk in hrušek i. t. d., nekaj moraš noter nametati da molči. Glejte dragi bratje, koliko ljudi se od sadja živi, gospodarju samemu, če ga je sam pridelal, je posebno okusno. Gotovo je, da svet

ne zna ceniti sadja, drevje po vrtu mu je nepoti, da kositi ne more, mrve sušiti; če na pol slepa teleta vanj spusté, se še ob debela zadevajo, na vse to pa še vaški otroci travo potlačijo. Šment, nič ne bom sadil in cepil, še to bom posekal, kar ga je še na vrtu. — Hoj! le počasi Matevž!

Zdaj v naših časih je vendar potrebno, da se sadjereja goji, zemlja je že tako pretesna za vse ljudi; vidiš, koliko jih rije pod zemljo, kakor krti, da bi se preživili, ali ni varnejše nad zemljo kruha iskati si? Gotovo! Vidiš, Bog je neskončno moder oče, on hoče, da živeža ne iščemo samo po zemlji, ampak tudi nad zemljo — na drevji. In kedar sad obiraš, navadno že tako proti nebu gledaš k nebeškemu dobrotniku, kar hitro zdišni: Oh, Oče naš, kako dober si ti do nas!

Sadje se dá raznovrstno rabiti, frišno in suho. Nektero sadje je tudi krepčalno, prijetno in kri čistilno. Kaj pa pravite od suhih češpelj? — Te so boljše kot „tržaške fige“ — posebno za bolnike.

Toda mili Bog! kako slabo umejo ljudje drevje saditi, žlahtniti in še dalje oskrbovati. Kako koristno je sadonosno drevje, jeli nimamo dovolj skušenj? — Jeli se ni mnogokrati slišalo, cela vas bi bila pogorela — ako bi ne bilo drevja vmes? — Tudi je drevje natorni strelovod — samo preblizo poslopja naj se ne sadi, vsaj dva metra proč, a korenine naj se na prosto obračajo. Tudi ti sadonosno drevje dokaj drv daje. Lep dobiček daje ti trd les. Še sedaj imaš lepo omaro, skrinjo, mizo, ki jo je mizar naredil staremu očetu iz domače črešnje, domačega oreha i. t. d.

Pa tudi privadiš ptice pevke na drevje, ki brezštevilno veliko mrčesa pokončajo, Bogu v čast, tebi pa v veselje marsikatero lepo pesmico zapojó. Tudi bučelice obletavajo našo drevje, ter iz cvetja srkajo med, za sè, za vse; ona tudi cvetno čašo odpira ter na druge cvetove prah zanaša, da se oplodi.

Umni sadjerejec si postavi žlahtnejši spominek z drevjem kakor marsikteri z dragocenim kamenom. — Zatoraj na noge! korajža velja; vsako leto nekaj in dosti bode s časoma sadonosnega drevja. Sploh naj nam pa ta pregovor v spodbudo služi: Jablane, hruške in druge cepé, — cepi v mladosti za stare zobe.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Naš presvitli cesar mudili so se pred kratkem v Plznu na Češkem, kjer so se vršile velike vojaške vaje, zdaj so pa v sosedni Koroški, kjer

je tudi veliko tisoč vojakov zbranih, da pokažejo pred cesarjem, kaj znajo.

Princezinja **Štefanija** mudi se še vedno v Miramaru blizu Trsta, in od todi napravlja majhne izlete v okolico. Tudi na Kranjsko in sicer v Postojno je prišla te dni, da si ogleda ondotno jamo, ter bila jako slovesno in navdušeno sprejeta.

Novi **državni zbor** se bo sešel 22. t. m. Kakor vse kaže, bode začetek zasedanj zelo buren. Tudi slovenski poslanci bodo razkrili vladi naše narodne želje in si prizadevali, da se tem željam tudi ustreže.

Nemci na Češkem ne dajo nikakor miru; vedno ščujejo in nagajajo Čehom tako, da je postalo zelo neprijetno na Češkem. Vsak dan se čuje o pretepih in pobojih. Take dogodbe niso nikomur koristne, škodujejo pa obema strankama.

Hrvati imajo težak boj z Madžari, kateri vse pravice hrvaške kraljevine teptajo z nogami. Razburjenost je med hrvaškim narodom velika, in da se ta malo pomiri, sestavila se je posebna komisija, ki bo vse pritožbe preiskala in odstranitve vseh nezakonitosti zahtevala.

Kaj je novega po širokem svetu?

Španjska je pač nesrečna dežela. Kolera še vedno razsaja, a vrhu tega ima še prepir z Nemčijo, kateri postane lahko nevarna. Španjska ima namreč tudi v Aziji nekaj podložnih dežel, nekaj je pa tam tudi takih, ki nimajo gospodarja. Tak otok, po imenu Jap zasedli so Nemci, ter si ga prilastili. Zdaj pa pravijo Španjci, da je ta otok njihov in zahtevajo vojsko z Nemčijo. Narod je v glavnem mestu na Španjskem tako razjarjen, da je pobil vsa okna v hiši nemškega poslanca. Ko bi prišlo do vojske, utegne se stvar za Španjce slabo dognati.

Pruska vlada začela je kar naenkrat in brez vidnega vzroka seganjati vse tujce, posebno pa Poljake iz svojih dežel. Dozdaj moralo je že več tisoč ljudi kar naenkrat oditi iz svojih bivališč, kjer so mnogo let pošteno živeli.

Katoličani na Nemškem imeli so pred kratkem shod v Münsteru, kjer se je sijajno pokazalo, da Katoličani na Nemškem, čeprav jih vlada preganja in zatira, še niso oslabei in tudi poguma še niso izgubili.

Rusija in Angležka, med katerimi bi bilo kmalu do boja prišlo, ste se vendar sporazumeli zaradi Afganije in svojih azijskih posestvi.

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

* * Računi in zapisuj v vseh gospodarskih opravilih in pridelkih! Ako hočeš pravo ceno svojim pridelkom znati, prera-

čunati imaš vse, koliko te stane seme, gnoj, setev, obdelovanje, žetev in spravljavanje pridelkov. Ker pa vsega tega v glavi obdržati ne moreš, zato si to zapisuj. Zaznamovaj si tudi, kakošne letine so bile, zapiši si, koliko si pridelal iz tega in tega semena pri takem in takem obdelovanju, koliko pa iz drugega semena pri drugačnem obdelovanju. Zapisovati imaš tudi o živini, na primer, kdaj se ti je obrežila krava, da bodeš znal o pravem času pričakovati poroda, pri katerem žival pomoči in postrežbe potrebuje. Preračuni posebno to, ali imaš večji dobiček, če več živine rediš, ali če se bolj s poljedelstvom pečaš. S kratko: računaj pridno sam, ker bi sicer drugi utegnili tebi račune delati, česar ti vendar ne privoščim. Ako hočeš veljati za dobrega gospodarja, za umnega kmetovalca: Porabi vsak kosec zemlje! V nekaterih krajih se namreč vidi, da ima kmet na svojem malem zemljišči vse polno kolovozov, potov in stez, dvakrat preveč. Čemu toliko potrate drage zemlje? Porabi jo rajši za njive, za travnike! Če ti pa delajo še drugi ljudje nepotrebnih potov, ne trpi tega in zagradi pot. Ako jim to brez ugovora pustiš, zadobi ljudstvo polagoma starinsko pravico do poti, katere jim ne bode mogel nihče odvzeti. Posebno glej na prazen prostor blizu svoje hiše, da ga spremeniš v rodovitno zemljo, bodi si v trato, vrt ali njivo.

Poljedelstvo.

Gnoj. „Gnoj je kruh.“ Redki so umni kmetovalci, ki bi zadosta skrbeli za prilično in pristojno gnojišče in za veliko dobrega gnoja.

Naši kmetje dostikrat tožujejo, da jim to ali uno žito ne stori, na sosedovi njivi pa obilno! Ne pride jim pa na misel, da je to le gnoj storil. — Srce te mora boleti, če vidiš, kje in kakošno gnojišče si naši kmetje večidel delajo: kako napak je, da ljudje o gnoju tako malo vedo, ter potratijo ali potratiti pustijo najboljše reči, ktere gnoj in tedaj tudi polje, najizdatnejše in koristnejše zboljšajo; kako veliko škodo si dela sam kmetovalec, kateri vrednost gnoja ne pozna in ne vé, kako se z gnojem delati mora. — Razun živalskega gnoja, s katerim pa sploh po starem kopitu nemarno delajo, poznajo naši ljudje samo mavec ali gips za deteljo.

Redek je kmetovalec na Slovenskem med kmeti — pri nas že nobenega ni, kateri bi znal z gnojem prav pečati se. Naši kmetje imajo gnoj ali za steno na solnčni strani, da se suši, ali pa v luži, da se namaka; in vendar je oboje napčno in lastniku v veliko škodo. Za vse druge reči si dela naš kmet posebne shrambe: za žito ima „kašto“, za vino „zidanico“ ali hram (klet ali kelder), za seno in slamo „parno“, za steljo ima „listnico“, za drva „drvarnico“, — samo za gnoj,

ki je vendar zlata vreden in prva podlaga kmetijstva, nima pravega kraja, ne jame pripravne. Kdor hoče vedeti, kakošni so kaj naši kmetje, naj pogleda njegovo gnojišče, in brž bo spoznal koliko ima v kašti, v kleti, v parni, v listnici, v drvarnici in — v mošnji. Temu kaj primerno pravi gosp. Vertovec v svoji kmetijski kemiji: „Če hočeš svojo hčer omožiti, pojdi in poglej pri snubaču najprej njegovo gnojišče, in boš kmalo videl, komu boš hčer dal, če bo pri svojem ženinu kruh imela ali ne.“

Večidel pri nas vsa voda izpod kapa ali še od drugod na gnojišče priteka, in gnoj popolnoma izluži, gnojnice se na ta način preveč naredi in vsa odteče, ako dalje časa dežuje; to pa je velika kvara, ker je to, kar se na tem potu pogubi, večidel več vredno, kakor to, kar ostane. Ker pa naši kmetje pustijo gnoj od dežja izpirati, gnojnice po cestnih grabnih odtekati, zato so ravno tako slabi kmetovalci, kakor je tisti slab kuhar, kdor juho od mesa na cesto izliva.

Zato je vsakemu umnemu kmetovalcu treba najbolj skrbeti za gnoj. Gnoj je najimunitnejša in najpotrebnejša stvar pri kmetovanju, kdor ima mnogo zemljišč, pa malo gnoja, temu kmetija peša, in prigodi se, da pride na boben. Da bo pa kmetu dobro šlo, mora vedeti, kako in iz česa se gnoj pripravlja. Najboljši gnoj je živalsko in človeško blato, zmešano z slamo ali listjem. Gnoj se pa tudi nareja iz plev, cestnega blata in iz drugih organskih ostankov. Najboljše gnojenje je z gnojnico. Da je to resnično, pripoveduje sledeča prigodba: Potoval je nekdanj po Češkem kmetijski učitelj. Na svojem potovanju je prišel v neko češko vas in priporočal kmetom gnojnico za gnojenje njiv in senožeti. Nihče drugi pa ga ni slušal, nego pivovar tiste vasi. Skopal si je neprodarno jamo in napeljal gnojnico vanj. Pridno jo je vozil na svoje njive in travnike. Prigodi se pa, da ko je pivovarjev hlapec peljal po zimi sod gnojnice na deteljišče, se mu sani zmuznejo, sod pade na tla in gnojnica se stoči na sosedovo njivo. Ko je sosed to zvedel, bil je zelo nevoljen. Ali v spomladi so zapazili kmetje, da je bila detelja na onem mestu, kamor se je gnojnica raztočila, dvakrat toliko, kakor tam, kamor gnojnica ni pritekla. tudi druga košnja se je prav dobro obnesla. Zdaj pa ni bilo treba kmetom več priporočevati gnojnice. Pridno so kopali jame in napeljavali gnojnico vanje, in jo polivali po svojih njivah.

Benjamin Franklin je bil poslanec na Francoskem. Tu je videl, kako kmetje polja in travnike s „sadro“ potresajo. Ko se je domu povrnil, priporočeval je „sadro“ kmetovalcem kot dober gnoj. Niso ga pa precej hoteli ubogati. Franklin pa je šel na deteljišče in posul po njem s „sadro“ velike črke besed: „To je naredila sadra.“ Bujna

rast detelje na posutih mestih je kazala vsakemu, kdor je mimo šel, veliko vrednost novega gnoja. Zdaj ni bilo treba sadre nikomur več priporočevati.

Nikjer pa ni bilo še kmetovanje tako obrajevano, kakor na Kitajskem in Japonskem. Zato pa vedó tudi ti kmetje gnoj pripravljati. Brivci na Kitajskem zastoj brijejo, samo da jim lasje kot gnoj ostanejo. Po mestih, po vaséh in po drugih cestah so nastavljene posode za potrebo popotnikov. Oni pa ne znajo samo gnoj pripravljati, ampak tudi vsak najmanjši košček prsti v prid obrniti. Nanosijo si zemlje na pečine ali pa si napravljajo vrte na vodi in jih marljivo obdelujejo. Pa zbog njihove marljivosti in pridnosti še pomanjkanje trpé, ker je deželna zelo obljudena. Ni pa še dosti kmetú, da ima dovolj gnoja, ampak mora tudi vedeti, kako ga je porabljavati. Njemu more biti znano, kateri zemlji se ta ali oni gnoj prilega, in katerim rastlinam ugaja vroč in katerim zopet hladen gnoj. Dosti je pa takih kmetov, kateri imajo dosti raztresenega gnoja po svoji ograji, pa si ga ne znajo spravljati, ker ne vedó, kako cennjena stvar je to za kmetovalca. Marsikateri rajši pobere na cesti kak krajcar, ako ga najde, kakor pa kup gnoja, ki leži na cesti in konec jemlje.

Piše nam se:

Na Slapu pri Vipavi dné 5. septembra. Tritedenski čas poučevanja ljudskih učiteljev na vinarski in sadjerejski šoli na Slapu je danes potekel. S tem, da smo se vsi slušatelji zadnji dan še skušnji podvrgli, ki je, kakor smo pozneje izvedeli, v obče prav dobro izpadla, bilo je naše delo tu pri kraju. V radosten spomin tu pretečenega časa, v zahvalo za mnogobrojen trud sl. vodstva za poučevanje in vsestranskega oskrbovanja hrane, stanovanja in postrežbe, bodi mi v imenu vseh gg. slušateljev in v mojem dovoljeno, da se javno visokemu deželnemu odboru prav ponižno za podporo, ki jo je v ta namen letos žrtvoval, zahvaljujem.

Isto tako zahvalo moram pak sl. vodstvu izreči za njegov trud, da smo v zavodu prav dobro z vsem preskrbljeni bili. — Najbolj smo pa velepoštovanemu vodju g. R. Dolencu in adjunktju g. V. Rohrmanu za njih strokovnjaško urejen pouk v teoriji in v praksi hvale dolžni. Ne morem se z dostojnimi besedami za njih delovanje zahvaliti. Nam ste vsikdar v najprijetnejem spominu ostala, kolikor bode v naših slabih močeh, jih bodemo v javnem življenju — gledé dobrih naukov, ki smo jih tu prejeli — ubogali.

Bog daj, da bi osobito nam Dolenjcem kmalu čas prišel, ko bodo tako srečni, da bi i oni tak izvrsten, blagi namen imajoči zavod

dobili. V provspreh in povzdigo vsega kmetijstva, posebno umnega vinarstva in kletarstva, pak je neobhodno potreben.

Voščiti bi vsem Dolenjcem pak bilo, ako bi se vodstvo tacega zavoda velespoštovanemu g. R. Dolencu se izvršilo; s tem bi se najboljša moč, talent, ki ga dozday ne znamo prav ceniti, postavil v delokrog, v kojem bi svoje moči v materijalni blagor milega našega naroda v pravej in popolnej meri razvijati zamogel. Da se kmalo to izgodi, pomozí Bog!

Domače vesti.

(Sprejem milost. knezoškofa gosp. dr. Jakoba Misija v Novem mestu.) V zadujih „Dol. Nov.“ smo vam dragi Dolenjci naznanili kako veličastno so sprejemali ljudje na Gorenjskem in Notranjskem svojega prevzvišenega gospoda milostljivega knezoškofa, kodar so šli delit zakrament svete birme. Danes z veseljem povemo, da so tudi Dolenjci skazali mil. gospodu knezu, kjer so se vozili, in kjer so opravljali svojo prevzvišeno službo, vso čast in spoštovanje, kakoršno se jim tudi spodobi. Prav slovesno so jih sprejeli v Šmarjeti, enako po vseh drugih farah, posebno pa se je skazalo Novo mesto, tako pri sprejemu, kakor tudi ves čas, katerega so preživeli mil. knezoškof v naši sredi. Vse je bilo na nogah, mlado in staro, višji in nižji, da bi svojega višjega pastirja najbolj slovesno počastili. Za tega delj postavili so se štirje prekrasni slavoloki, pot obsajena je bila, kodar so se škof peljali s smerekami, po mestu pa je vihralo toliko zastav, da jih ni bilo moč sešteti. Vsi c. kr. uradniki, častita duhovščina in verno ljudstvo željno so pričakovali veselega prihoda knezoškofovega, od katerega ljubeznjivosti so že toliko slišali govoriti. In v resnici! ko smo zagledali mil. knezoškofa in govorili z njimi, in se tudi oni niso anali govoriti z vsakim, še tako priprostim človekom, enako, kakor z višimi, pridobili so si srca vseh Dolenjcev v najvišji meri. Pa saj to vsi najbolje veste, ki ste slišali tako prisrčno pridigovati božjega poslanca, ki ste občevali z njimi in občudovali njih globoko pobožnost in ponižnost! Birmovanih je bilo v Novem mestu 3. septemb. 1934, ljudstvo se je prav lepo vedlo, kar dela čast Dolenjskej, in je videti, da radi ubogate dobre svete „Dolenjskih Novic“. — V Mirni peči bilo je birmancev 482, na Toplicah 1012, in povsodi storilo se je kar največ mogoče, da so bili škof sprejeti slovesno. Dne 4. septembra posvetili so mil. knezoškof v frančiškanskem samostanu v Novem mestu marmornati veliki

oltar, katerega izdeluje g. Feliks Toman v Ljubljani in ne Peter Toman, kakor je bilo zadnjič po pomoti natisneno. Celó sv. opravilo trajalo je skoraj polčetrto uro. Pohvaliti moramo izvrstno petje med sv. obredi, kakor tudi na koru med slovesno sveto mašo. — Pa tudi meščanska godba in petje pevskega društva, katero je mil. knezoškofa dvakrat počastilo s prelepimi pesmami, delalo jim je veliko veselja, tako, da so se jim škof vselej prav lepo zahvalili, zatorej zasluži tudi očitno pohvalo. Bog daj, da bi prvi prihod in lepi nauki našega preljubega, prevzvišenega gospoda knezoškofa obrodili obilnega sadú pri birmancih in celej Dolenjskej strani!

(Novomeško okrajno glavarstvo). Zgodovinsko-zemljepisna črtica. Tako se imenuje nova knjižica, katero je spisal sodelovanjem učiteljstva čast. g. p. Florentin Hrovat, šolski voditelj v Rudolfovem.

(Porotne sodnije) začele so se ponedeljek 14. septembra, in so za porotnike poklicani naslednji gospodje: Janez Okorn, posestnik in župan iz Tržiča; Franc Zevnik, posestnik iz Čateža; Janez Verderber, gostilničar iz Kočevja; Jožef Gruber, posestnik iz Kočevja; Jožef Piškur, posestnik iz Škovec; Janez Zgonc, župan iz Podhojnega hriba; Franc Grebenc, posestnik in trgovec iz Vél. Lašič; Jožef Gril, mestjan iz Črnomlja; Janez Urbančič, posestnik iz Sevnice; Janez Malnerič, posestnik iz Gorenice; Jožef Krann, trgovec iz Kočevja; Melhior Lavšič, posestnik iz Breže; Leopold Fleischmann, posestnik iz Metlike; Jakob Konda, posestnik iz Gradnika; Janez Sitar, posestnik iz Toplic; Marko Nemanič, posestnik iz Božakovega; Matija Bukovec, posestnik iz Semiča; Peter Bižal, posestnik iz Predgrada; Franjo Pehani, posestnik iz Žužemperka; Jožef Bartelme, posestnik iz Kočevja; Jožef Hrella, posestnik iz Jalševnika; Ignacij Miklič, posestnik iz Lukovneka; Anton Plantarič, posestnik iz Mokronoga; Jakob Malenšek, trgovec iz Dolenjega Suhorja; Anton Zajec, posestnik iz Bistrice; Simon Pakiš, trgovec iz Jurjovice; Jakob Rom, posestnik iz Skril; Paul Barc, posestnik iz Predgrada; Martin Šiško, posestnik in mlinar iz Zaloke; Franc Štritar, posestnik iz Broda; Franc Malenšek, posestnik in župan iz Zaloke; Franc Jonke, trgovec iz Kočevja; Ernest Faber, knezevski gozdnarski mojster v Kočevju; Franc Kukelj, posestnik iz Nemške vasi; Jožef Verderber, gostilničar v Kočevju; Franc Zagorjan, posestnik iz Zagorice.

Za namestnike naslednji gospodje: Anton Derganc, c. kr. prof. Novomesto; Nikodem Donemiller, c. kr. prof. Novomesto; Franc Primc,

posestnik, Rumanjavas: Anton Riedl, c. kr. prof. Novomesto; Dr. Albin Poznik, c. kr. notar Novomesto; Jožef Petruna, posestnik, Vavtavas; Karol Duler, klobučar in hišnik, Novomesto; Anton Lavšina, posestnik, Belacerkev; Anton Jarc, hišnik in trgovec, Novomesto; — Na vrsto pridejo sledeče obravnave: V pondeljek, 14. sept. Alojzij Blatnik, uboj. V torek 15. sept. Franc Hrovat, iz Gabrovšče, uboj; isti dan popoldne, Jože Matko iz Močvirja, uboj. V sredo, 16. sept. Anton Hribar, uboj; potem ravno ta in Matija Tratar, rop. V četrtek, petek in soboto, 17, 18, 19. sept. Franc in Janez Tomažin in Martin Vrček iz Poddulce, zaradi razbojnega umora. V pondeljek 21. sept. Gregor Zidar, tatvina. V torek in sredo, 22. in 23. septemb. Janez Lekše, rop. V četrtek, petek in soboto 24, 25, 26. sept. Anton Jaklič in tovarši, iz Zgornjevasi (Obrern) goljufija. V pondeljek, 28. sept. Neža Lopatič, obrekovanje.

(Občinske volitve.) Pri volitvi novega občinskega predstojništva v občini Vinica v črnomeljskem okraju bili so izvoljeni, in sicer županom Peter Malič iz Vinice, občinskim svetovalcem pa Peter Balkovec iz Preloke, Josip Cugelj iz Zilja, Josip Malič iz Vinice, Peter Jesih iz Belčvrha, J. Frankovič iz Nove Lipe, Miha Prokšelj iz Učakovcev, Peter Šutej iz Suhorja in Mate Stefanič iz Podklanca.

Pri volitvi novega občinskega predstojništva v Božakovem v črnomeljskem okraju bili so izvoljeni, in sicer županom Ivan Nemanič iz Rozalnice, občinskim svetovalcem pa Jurij Matjašič iz Rozalnice, Martin Nemanič iz Zelebeja, Martin Plesec iz Radoviča in Matija Jakljevič iz Sveržaka.

(Imenovanje.) Gospod deželni predsednik imenoval je okrajnega zdravnika dr. Frana Zupanca v Krškem c. kr. zdravniškim konicipistom pri deželni vladi v Ljubljani. Na njegovo mesto pride dr. Josip Krsnik iz Jaske na Hrvatskem.

(Dolenjska železnica.) Z Dunaja se tudi poroča, da je „Länderbank“ kupila glažuto in premogokope bratov Ranzinger v Kočevji za 400.000 gold. Najbrže bode tudi dolensko železnico financirala, t. j. dala denar za zidanje.

(S Krke) se poroča, da se je dne 1. t. m. zopet odprla pošta, katera je bila zaprta od 7. aprila tega leta.

(Iz Velikih Lašič) se poroča da se je dne 21. t. m. odprla telegrafska postaja.

(Razdelitev premij za konjerejo) vršila se je za koševski okraj dné 1. septembra t. l. v Ribnici. Pripoznane in izročene bile so premije sledečim gospodarjem: 1.) Za kobile s

žrebeti prejeli so premijo: Fran Oražen 7 cekinov, Matija Jaklič 5 cekinov, poštar J. Pavser 4 cekine in Matija Sigmund 3 cekine. 2.) Za 4letne breje kobile: Janez Škrabec 5 cekinov, Matija Hönigmann 4 cekine, Anton Žužek 3 cekine. 3.) Za eno- in dveletne kobile: Janez Kren, Janez Podboj in Matija Bartelme vsak 2 cekina. 4.) Sreberne svetinje za povzdigo konjereje prejeli so: Jurij Labisa, Anton Češark, Stefan Hönigmann.

(Tri osebe v vodo pale). Iz krškega okraja poroča se „Lj. L.“: Dne 1. sept. hotela je 15letna pestunja Marija Dolšak iz Brinske vasi, katera je služila pri kovaču Ivanu Sitarju v Njivicah, z njegovima dvema pet in dve leti starima deklicama čez bry, ki drži čez ondotni potok. Pri tem pade v vodo in z njo oba otroka. Ker je bila voda po zadnjem nalivu hudo narasla, odnesli so kmalu vse tri valovi. Pestunjo potegnili so nedaleč od Rateč mrtvo iz vodé, otroka pa je voda v Savo zanesla in ja niso mogli dobiti.

(Nevihta.) Iz litijskega okraja se poroča: Dne 29. avgusta razsajal je po nekaterih občinah tukajšnjega okraja, in sicer zlasti po občini Sv. Križ, Moravče in Polšnik, hud vihar. Škoda, ki jo je napravil po polji, kakor tudi s tem, da je prevračal in odkrival razna poslopja, je dokaj velika. V Primskovem vzdignilo je streho s farne cerkve ter jo odneslo precej daleč od cerkve v stran, kjer jo je potem popolnoma raztrgalo ter razneslo posamezne deske daleč na okrog. Samo tukaj ceni se škoda nad 2000 gold. — V Višnji Gori je tudi grozno razsajal vihar ter mnogo povzročil škode: Podrtih je več polnih kozolcev; križ na stolpu mestne cerkve je upognjen navzdol. Vihar polomil je mnogo sadnega drevja; posestniku A. R. izruval je dve debeli jagnjedi. Taka huda nevihta je bila tudi drugod, posebno v Vipavi.

(Medveda ustrelil.) Kakor se poroča iz Soteske, ustrelil je dne 20. avgusta gozdarski pristav kneza Auersperga g. Jaroslava Skoupil 3 do 4 leta starega, 1.70 metrov dolzega in 1.05 metrov visokega medveda.

(Samomor.) Iz Metlike se piše: Dne 20. avgusta usmrtil se je 73letni berač Jurij Bajuk. Prerezal si je z navadnim žepnim nožem žile na levi roki. Revščina in vsled tega gnjus do življenja privedla sta ga do obupa.

(Letina v kostanjeviški okolici.) Poroča se v „Lj. listu“ iz Kostanjevice: V naši občini letos sicer vinogradi niso obilo obrodili, pa ker je vreme jako ugodno, bo vino toliko boljše. Zelenike, ki daje menda našim vinom preveč kisline, letos skoro nič ni. Sliv imamo

obilo, tako da se drevje lomi. Hruške so se tudi dobro obnesle; malo pa je jabolk. Rži je bilo malo; pšenica je dobrega zrna, pa malo snopa. Krompirju je suša jako škodovala. Koruza bo precej dobra; tako tudi ajda jako lepo kaže. Čebele bodo čez dolgo zopet enkrat dobre.

Mrtvega našli. Iz Velikih Lašič poroča se: Dne 20. avgusta našli so 71letnega Štefana Riglerja iz Gornjih Podpoljan mrtvega v Gozdu. Revez bil je bolan in se je isti dan sam oddaljil z doma. Prišedši v gozd dohitela ga je smrt.

Sejmi na Dolenjskem.

V pondeljek po kvaterni nedelji v Višnji gori; torek po kvat. ned. v Črnomlju; 21. septembra v Ribnici; ned. pred sv. Mih. v Bučki; sv. Mihaela dan v Drnovem, Dolih, Grosupljem, Mirni peči; pond. po sv. Mih. v Kostanjevici in Litiji; torek po sv. Mihelu v Metliki.

Listnica vredništva:

Gosp. M. M. v Š. — Lepa hvala za zanimivi dopis. Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Loterijske srečke.

Trst	12. septembra	84	29	37	71	77
Gradec	5. septembra	72	45	9	79	18

Rudninske mineralne vode

letos na novo napolnjene.

Carlsbader Mühlbrunnen,
Giesshübler Sauerbrunn,
Gleichenberger Constantins-Quelle,
Haller Jodwasser,
Marienbader Kreuzbrunnen,
Ofner Franz Josef Bitterquelle,
Ofner Rakoczy Bitterquelle,
Preblauer,
Roitscher Tempelquelle,
Roncegno (Eisenhältiges Arsenwasser),
Selters (Nieder-Selters),
Haller Jodsaltz,
Carlsbader Sprudelsaltz.

Dobivajo se pri [60—2]

Dominik Rizzoli-ju,

v lekarni pri „Angelju“ v Novem mestu.

Kdor se hoče dobro nasmejati, naroči naj se na Jurjev Koledar,

katerega izda

uredništvo „JURIJA S PUŠO“ v Trstu
oktobra meseca t. l. za leto 1886.

Jurjev koledar imel bo obilo zanimivega smešnega berila, pripovedek in pravljic, smešne prigodbe v prozi in poeziji, vse z lepimi podobami okinčano. Jurij je tudi prerok in bo prerokoval, kar še do sedaj nobeden ni, ker ima železno dušo, se ni bati, da bi poginil, ampak bode bril burke da bo smeh. — Cena mu je samo 55 kr. — Denar in pisma naj se pošiljajo: upravnistvu „Jurija s pušo v Trstu. [56—4]

Surova vazelina

(Rohwaseline) je

najboljše mazilo za usnje.

To stalno, nespremenljivo, tekoče mazilo je temne barve in se ne nahaja v njem nobena rastlinska ali živalska maščoba ter tudi ne postane nikdar žaltovo.

Sirova vazelina je najboljši pripomoček za obvarovanje usnja, ker najtrdeje usnje takoj mehko in volno stori ter se po vsemu usnji enako razleze in ga obvaruje, da ne strohni in se ne usuši.

Rabi pa se to mazilo za obuvala, da postanejo mehka in da jih voda ne premoči; posebno za lovske čevlje; za mazanje jermenov, komatov, usnja pri vozev in kočijah.

Opomniti je treba, da se nahaja na starem usnji mnogo ostankov živalske ali rastlinske maščobe, treba je toraj usnje že od začetka dobro mazati; ko se pa te masti napije, zadostuje potem, da se le nekoliko namaže.

Neobhodno potrebno je to mazilo za vsakega, kateri ima konje, ker je najboljše za mazanje

konjskih kopit.

Vpeljano je to mazilo že za konjska kopita tudi v c. k. vojski po naročilu vis. c. k. ministerstva avstr. z uk. št. 2030. Da je to mazilo za konjska kopita v resnici izvrstno, to pričajo tudi mnoga pohvalna pisma prvih živinozdravnikov. Ta sirova vazelina namreč v konjsko in sploh v vsako živalsko kopito ali rog hitro vleze, ter ga obvaruje, da se ne cepi in se ga nobena bolezen ne prime.

Rabi pa se tudi za mazanje lešaja pri goveji živini, mašin in brizgalnic, ter tudi za mazanje železa, da ne zarujevi.

Sirova vazelino

pa prodaja v Novem mestu samo podpisani ter velja v močnih, plehnatih škatljicah 10 kr. (80 gr. težka), 35 kr. (četrt Kg.), 50 kr. (pol Kg.) in 80 kr. (1 Kg.) Brez škatelj pa se dobiva po 65 kr. Kg.

Vsim tistim pa, kateri želé to mast prodajati, dajem jo veliko cenejše. [20—5]

FRANC RUS, trgovec

v Novem mestu v Bučarjevi hiši št. 84.

Ljubljanski

Zvon.

Št. IX. prinaša te spise:

1. A. Funtek: Gozdno svetišče. Pesem.
2. J. Cimperman: Osèhlo cvetje. Soneti.
3. Dr. Fr. Detela: Véliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje).
4. J. Trdina: Bajke in povesi o Gorjancih. 22. Pod hrúško.
5. J. Starè: Pisma iz Zagreba. IX.
6. F. G. P.: Róžica. Pesem.
7. Dr. J. Vošnjak: Odlomki iz ðloveške tragikomedije. 1. Pepita.
8. Ivan Verhovec: Slavni Slovenci. II. Peter Pavel Glavar.
9. J. Stritar: Pogovori VII.
10. A. Fekonja: Slovenci v književni vzajemnosti s Hrvati.
11. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje).
12. J. Šuman: Odgovor na Štrekeljevo kritiko moje slovnice.
13. Slovenski glasnik: Fr. vitez Miklošič. — Nove knjige slovenske. — Die Kärntner Slovenen. — Preširen v Rusih. — Kratké opazke.
14. Janko Kalan: Šah. [9—9]

„LJUBLJANSKI ZVON“ izhaja v mesečnih, po 4 tiskovne pole velike osmerke obsežnih zvezkih ter stoji za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld 15 kr.

„KRES“

LEPOSLOVEN IN ZNANSTVEN LIST.

Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župnika Dav. Trstenjaka, uredjuje dr. Jakob Sket, c. kr. gimn. profesor v Celovci.

Obseg 9. številke:

Arabela. Roman. Spisala Pavlina Pajkova. (Dalje.) — *Prevarjena.* Mirko. — *Zakaj Mirko poje?* Mirko. — *Stari Džuldaš in njega sin Mamet.* Povest iz življenja v srednje-azijskih puštinjah. Ruski spisal N. N. Karazin, preložil † Fr. Jos. Remec (Dalje.) — *Trioleti.* J. Kostanjevec. — *Národne pripovedke.* Priobèuje Mat. Valjavec. — *Bakterije in njih znamenitost v našem gospodarstvu.* Spisal H. Schreiner. — *Stanko Vraz, slovenski rodoljub.* Andrej Fekonja. *Kdaj je Središèe dobilo pravice cesarskih trgov?* M. Slekovec. *Glagolski ulomèek.* M. Valjavec. — *Watschger.* Dav. Trstenjak. — *Poroèilo o hrvatskeje književnosti.* Spisuje J. Steklasa. — *Drobnosti.*

Izhaja v mesečnih zvezkih na 3—4 polah zaèetkom vsakega meseca; veljá 4 gld. na leto, 2 gld. na pol leta in sé tudi lahko po snopièih à 40 kr. v knjigarnah kupuje.

Tudi letnik 1882, 1883 in 1884 se še dobi in sicer po 8 gld., prvi letnik nam je pošel. [26—5]

Dva žagarja

se takoj pri podpisanemu v službo vzameta; eden tavoleté in drugi kmeèke ertle rezati izurjena.

Franjo Pehani,
v Žužemperku.

[65]

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajeec.

Šivalni stroji.

Najbolši Howe, Singer-
in Cirkular šivalni
stroji z 5 letnim
poroštvom (ga-
rancijo) pro-
daja od
40 gl.
naprej

J. OGORELITZ
v Rudolfovem.

Da so moji šivalni stroji
posebno dobri, znajo tisti
častiti kupeji pričati,
kateri jih že 10
do 18 let
rabijo.

Šivalni stroji.

Neogibno potreben pomoèek za svinjorejo.

Mr. Tetley-eva

zdravilna štupa za svinje.

Izvrstna, po mnogoterih izkustvih utrjena, z najlepšim vspehom rabljena štupa za vsakojake svinjske bolezni in najboljši pomogljey proti kugi. — Dobiva pa se v zavitku (paketih) po 12 in 36 kr. edino le pri

Dominik Rizzoli-ju, [59—2]

v lekarni pri „Angelju“ v Novem mestu.

Za prihodnje šolsko leto priporoèa

šolske knjige
in vse za šolo potrebne stvari

J. KRAJEC v Novem mestu.

Ruska esenca

za

Kurja očesa

odstrani gotovo vsa kurja očesa, bradavice, žulje in vse nepravilne kožne snovi, in to brez boleèine in nevarnosti. — Cena steklenici 35 kr.

Dobiva se pri [61—2]

Dominik Rizzoli-ju,

v lekarni pri „Angelju“ v Novem mestu.

Usnjarija z vso pripravo

v večjem mestu na Dolenjskem se dá takoj v najem. Veè o tem pové vredništvo „Dolenjskih Novic“ v Novem mestu. [66—1]

Novomesto. — Natisnil J. Krajeec.